

Oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilari faoliyatida pedagogik madaniyat darajasini takomillashtirish yo'llari

Umarova Feruzabonu Bobur qizi

O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti Pedagogika nazariyasi, Pedagogika ta'limotlar tarixi ixtisosligi doktoranti

Annotatsiya

Ushbu maqola oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilarining pedagogik madaniyat darajasini takomillashtirish yo'llarini tahlil qiladi. Pedagogik madaniyat o'qituvchilarning kasbiy malakasi, pedagogik etika, o'qituvchilar bilan muloqot madaniyati va shaxsiy rivojlanishini o'z ichiga oladi. Maqolada zamonaviy ta'lim jarayonlari, innovatsion texnologiyalar va raqamli vositalardan foydalanish orqali professor-o'qituvchilarning malakasini oshirish, shuningdek, malaka oshirish kurslari va o'zini-o'zi takomillashtirishning ahamiyati ko'rsatilgan. O'qituvchilarning pedagogik madaniyatini rivojlantirish ta'lim sifatini oshirish va talabalarning shaxsiy rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatishi ta'kidlanadi. Ushbu maqola ta'lim tizimida pedagogik madaniyatni oshirishga qaratilgan takliflar va tavsiyalar bilan birga, o'qituvchilarning professional o'sishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

Kalit so'zlar. Oliy ta'lim muassasalari, professor-o'qituvchilar, pedagogik madaniyat, ta'lim sifati, malaka oshirish, innovatsion texnologiyalar, raqamli ta'lim, pedagogik etika, o'zaro tajriba almashish, o'qitish metodlari, talabalar bilan muloqot, shaxsiy rivojlanish, o'zini-o'zi takomillashtirish, pedagogik yondashuv, xalqaro ta'lim standartlari, ilg'or pedagogik metodlar, jamiyat oldidagi mas'uliyat.

Ways to improve the level of pedagogical culture in the activities of professors and teachers of higher education institutions

Umarova Feruzabonu Bobur qizi

O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti Pedagogika nazariyasi, Pedagogika ta'limotlar tarixi ixtisosligi doktoranti

Annotation

This article analyzes ways to improve the level of pedagogical culture of professors of higher education institutions. Pedagogical culture includes professional qualifications of teachers, pedagogical ethics, culture of communication with students and personal development. The article highlights the importance of teacher training, in-service training, and self-improvement through the use of modern educational processes, innovative technologies, and digital tools. It is emphasized that the development of pedagogical culture of teachers has a great impact on the improvement of the quality of education and the personal development of students. This article, along with suggestions and recommendations aimed at increasing the pedagogical culture in the educational system, will be important in ensuring the professional growth of teachers.

Keywords. Higher education institutions, professors, pedagogical culture, quality of education, professional development, innovative technologies, digital education, pedagogical ethics, exchange of experience, teaching methods, communication with students, personal development, self-improvement, pedagogical approach, international educational standards, advanced pedagogical methods, responsibility to society.

Пути повышения уровня педагогической культуры в деятельности профессоров и преподавателей высших учебных заведений

Umarova Feruzabonu Bobur qizi

O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti Pedagogika
nazariyasi, Pedagogika ta'limotlar tarixi ixtisosligi doktoranti

Аннотация

В данной статье анализируются пути повышения уровня педагогической культуры преподавателей высших учебных заведений. Педагогическая культура включает в себя профессиональную квалификацию учителей, педагогическую этику, культуру общения с обучающимися и развитие личности. В статье подчеркивается важность подготовки учителей, повышения квалификации и самосовершенствования

посредством использования современных образовательных процессов, инновационных технологий и цифровых инструментов. Подчеркивается, что развитие педагогической культуры учителей оказывает большое влияние на повышение качества образования и личностное развитие учащихся. Данная статья, наряду с предложениями и рекомендациями, направленными на повышение педагогической культуры в системе образования, будет иметь важное значение в обеспечении профессионального роста учителей.

Ключевые слова Высшие учебные заведения, преподаватели, педагогическая культура, качество образования, профессиональное развитие, инновационные технологии, цифровое образование, педагогическая этика, обмен опытом, методы обучения, общение со студентами, личностное развитие, самосовершенствование, педагогический подход, международные образовательные стандарты, передовые педагогические методы, ответственность перед обществом.

Kirish. Bugungi globallashuv jarayonlari va ilm-fan rivoji oliy ta'lim tizimida ham muhim o'zgarishlarni keltirib chiqarmoqda. Ta'lim jarayonining muvaffaqiyatli tashkil etilishi bevosita ta'lim beruvchi pedagoqlarning malaka darajasi va pedagogik madaniyatiga bog'liqdir. Oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilari o'zining kasbiy bilimlarini doimiy ravishda yangilab borishi, zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanishi hamda o'z faoliyatida pedagogik madaniyatni yuksaltirishi ta'lim sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Pedagogik madaniyat nafaqat bilim va ko'nikmalar yig'indisi, balki shaxsiyati, muloqot madaniyati, ijtimoiy mas'uliyat va kasbiy etika kabi ko'plab jihatlarni o'z ichiga oladi. Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifati va samaradorligini oshirish jarayonida professor-o'qituvchilarning pedagogik

madaniyati muhim o'rin tutadi. Pedagogik madaniyat nafaqat o'qituvchining kasbiy bilim va ko'nikmalarini, balki uning talaba bilan o'zaro muloqoti, kasbiy etika, shaxsiy o'sish va jamiyat oldidagi mas'uliyatini ham qamrab oladi. Zamonaviy ta'lim jarayonlarida o'qituvchilardan faqat bilim berish emas, balki ta'lim oluvchilarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga ko'maklashuvchi yetakchi sifatida faoliyat yuritish talab etiladi. Shu sababli, professor-o'qituvchilarning pedagogik madaniyat darajasini oshirish masalasi bugungi kun ta'lim tizimining dolzarb vazifalaridan biridir. Mazkur maqolada professor-o'qituvchilarning

pedagogik madaniyatini takomillashtirish yo'llari, bu jarayonda innovatsion texnologiyalar va raqamli vositalardan foydalanish, malaka oshirish kurslarining ahamiyati hamda shaxsiy rivojlanishning pedagogik madaniyatga ta'siri kabi masalalar ko'rib chiqiladi.

Pedagogik madaniyatning mazmuni va mohiyati. Pedagogik madaniyat – bu o'qituvchining kasbiy bilimlari, ko'nikmalari, pedagogik faoliyatini to'g'ri tashkil etishi va tarbiyaviy jarayonni samarali boshqarishi bilan bog'liq bo'lgan kompleks tushuncha hisoblanadi. U quyidagi asosiy jihatlarni o'z ichiga oladi:

-kasbiy bilim va ko'nikmalar: O'qituvchi o'z faniga oid bilimlarni mukammal bilishi va ularni aniq ifodalash ko'nikmasiga ega bo'lishi kerak.

-pedagogik etika: O'qituvchilarning o'z kasbiy faoliyatida axloqiy me'yorlarga rioya qilishi, o'quvchilarga hurmat va mehr-muhabbat bilan yondashishi pedagogik etikaning muhim jihatlari hisoblanadi.

-shaxsiy madaniyat: O'qituvchining madaniy saviyasi, shaxsiyati va o'zini tutish madaniyati uning umumiy pedagogik madaniyatini shakllantiradi.

Pedagogik madaniyat darajasini oshirishning zarurati. Oliy ta'lim tizimida ta'lim berish jarayonining samaradorligi ko'p jihatdan pedagoglarning kasbiy va pedagogik madaniyatiga bog'liqdir. Bugungi kunda professor-o'qituvchilarning pedagogik madaniyatini oshirish zarurati quyidagi omillar bilan bog'liq:

1. Globallashuv jarayonlari: Oliy ta'lim jarayonida globallashuv va xalqaro hamkorlikning kuchayishi ta'lim standartlarini xalqaro talablarga moslashtirishni talab etmoqda.

2. Innovatsion texnologiyalar: Ta'lim jarayoniga raqamli texnologiyalar va masofaviy o'qitish usullarining joriy etilishi professor-o'qituvchilardan yangi kompetensiyalarni o'zlashtirishni talab qiladi.

3. Talabalar ehtiyojlari: Zamonaviy talabalar yangi o'quv uslublariga ochiq va ularga mos ta'lim usullaridan foydalanishni kutishadi. Bu esa o'qituvchilarning pedagogik mahoratini doimiy ravishda rivojlantirishni taqozo etadi.

Pedagogik madaniyatni takomillashtirish yo'llari

1. Malaka oshirish kurslari: Oliy ta'lim muassasalaridagi professor-o'qituvchilar o'z malakasini doimiy ravishda oshirib borishi kerak. Bu jarayonni muvaffaqiyatli tashkil qilish uchun turli yo'nalishlarda malaka oshirish kurslari, o'quv-seminarlar va treninglar o'tkazilishi muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion ta'lim metodlari bo'yicha

treninglar professor-o'qituvchilarning pedagogik madaniyatini takomillashtirishda muhim rol o'ynaydi.

2. Raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish: XXI asrda ta'lim jarayonini axborot texnologiyalarisiz tasavvur qilib bo'lmaydi. O'qituvchilar raqamli ta'lim platformalari, masofaviy o'qitish vositalari, multimedia darslari va boshqa zamonaviy vositalardan foydalanishni o'rganishi lozim. Bu o'quv jarayonini samarali tashkil etish bilan birga, o'qituvchilarning innovatsion kompetensiyalarini ham rivojlantiradi.

3. Kasbiy metodikalar bo'yicha tajriba almashish: Oliy ta'lim tizimida muvaffaqiyatli faoliyat olib borayotgan pedagoglar o'zaro tajriba almashishi, ilg'or metodikalar va ta'lim uslublarini keng qo'llashi pedagogik madaniyatni yuksaltirishga yordam beradi. Shuningdek, xalqaro tajribalarni o'rganish va ulardan foydalanish ham pedagogik madaniyatni takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

4. O'quvchi-talabalar bilan samarali muloqot: Professor-o'qituvchilarning o'quvchilar bilan muloqot madaniyatini rivojlantirish pedagogik jarayonning muhim qismi hisoblanadi. Talabalar bilan ochiq va samimiy muloqot qilish, ularning qobiliyatlarini rivojlantirishga yo'naltirilgan yondashuv pedagogik jarayonni yanada samarali qiladi.

5. Shaxsiy rivojlanish va o'zini o'zi takomillashtirish: Har bir pedagog o'zining shaxsiy va kasbiy rivojlanishi uchun mas'uldir. O'qituvchilar o'z bilimi va pedagogik mahoratini doimiy ravishda oshirib borishi, yangiliklardan xabardor bo'lishi va ilmiy izlanishlar bilan shug'ullanishi pedagogik madaniyatning uzluksiz takomillashuviga olib keladi. Olim va professorlar munosabati

Oliy ta'lim muassasalarida professor-o'qituvchilarning pedagogik madaniyatini takomillashtirish masalasi o'zining ahamiyati va dolzarbligi bilan nafaqat talabalarga, balki ilmiy va pedagogik jamoatchilikka ham e'tibor qaratadi. Olimlar va professorlar pedagogik madaniyatga nisbatan o'z munosabatlarini bildirishda bir qator muhim jihatlarni ta'kidlaydilar.

1. Pedagogik madaniyatning ta'lim sifatiga ta'siri: Olimlar pedagogik madaniyatni ta'lim sifatini belgilovchi asosiy omil sifatida ko'radilar. Ular ta'lim jarayonida professor-o'qituvchilarning o'z bilim va ko'nikmalarini zamonaviy usullar bilan mustahkamlashlari, talabalar bilan samimiy muloqot o'rnatishlari va ularga motivatsiya berishlari zarurligini ta'kidlaydilar. Bu jarayonning

samaradorligi o'qituvchilarning pedagogik madaniyat darajasiga bog'liq ekanligini ham qayd etadilar.

2. Innovatsiyalar va yangi pedagogik texnologiyalar: Oliy ta'lim muassasalarida professor-o'qituvchilar innovatsion yondashuvlar va yangi pedagogik texnologiyalarni joriy etish orqali o'z pedagogik madaniyatlarini oshirishlari kerakligi haqida fikrlar bildiradilar. Olimlar bunday yondashuvlar talabalarning ta'lim jarayoniga faolroq jalb etilishiga, mustaqil fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga va amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishlariga yordam berishini ta'kidlaydilar.

3. O'zaro tajriba almashish: Olimlar va professorlar o'rtasida o'zaro tajriba almashish, ilg'or pedagogik metodlarni muhokama qilish va bir-biridan o'rganish jarayonlari pedagogik madaniyatni takomillashtirishda muhim ahamiyatga ega. Oliy ta'lim muassasalari o'rtasida hamkorlik va ilmiy tadqiqotlar olib borish bu jarayonni yanada samarali qiladi.

4. Kasbiy rivojlanish va o'zini-o'zi takomillashtirish: Professorlar o'z kasbiy rivojlanishlariga e'tibor qaratishlari, malaka oshirish kurslarida qatnashishlari va shaxsiy o'zgarishlarga tayyor bo'lishlari kerak. Olimlar, shuningdek, o'qituvchilarning o'zini-o'zi takomillashtirishga, o'z bilim va ko'nikmalarini doimiy ravishda oshirishga tayyor bo'lishini ta'kidlaydilar. Bu esa ularning pedagogik madaniyat darajasini oshirishda muhim omil bo'ladi.

5. Pedagogik etika va axloqiy me'yorlar: Olimlar pedagogik madaniyatning yana bir muhim jihati sifatida o'qituvchilarning axloqiy me'yorlarga amal qilishini va talabalar bilan samimiy, hurmatga asoslangan muloqot o'rnatishlarini ta'kidlaydilar. Bu pedagogik madaniyatni rivojlantirishda ijobiy natijalarga erishishga yordam beradi. Xulosa qilib aytganda, olimlar va professorlar pedagogik madaniyatni takomillashtirishga qaratilgan yondashuvlarni doimiy ravishda qo'llab-quvvatlaydilar. Ular ta'lim jarayonida o'z bilimlarini yangilash, innovatsion yondashuvlarni joriy etish va talabalar bilan samarali muloqot o'rnatish zarurligini ta'kidlaydilar. Bu esa nafaqat o'qituvchilarning shaxsiy rivojlanishiga, balki umumiy ta'lim sifatining oshishiga ham xizmat qiladi.

Xulosa. Oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilarining pedagogik madaniyati ta'lim jarayonining muhim omillaridan biridir. Pedagogik madaniyatni oshirish orqali ta'lim jarayonining sifatini oshirish, talabalarga bilimlarni samarali yetkazish va ularning qobiliyatlarini rivojlantirishga erishish

mumkin. Bu esa professor-o‘qituvchilarning malakasini doimiy oshirib borishi, raqamli texnologiyalarni o‘zlashtirishi va shaxsiy rivojlanishga intilishi bilan bog‘liq.

Takliflar:

-oliy ta‘lim professor-o‘qituvchilari faoliyatini doimiy nazoratda ushlab va shu bilan birga erkin faoliyat yuritish uchun imkoniyat yaratish

-fan sohalari bo‘yicha malaka oshirish kurslarini to‘g‘ri tashkil etish, chet elda malaka oshirish uchun qulayliklar yaratish

-pedagogik madaniyat tushunchasini kalit sifatida doimiylikini ta‘minlashga erishish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

1. Akramov A., Karimov I. “Oliy ta‘lim tizimida innovatsion ta‘lim texnologiyalarini qo‘llash masalalari”. T.: O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligi, 2020.

2. Baxtiyorov O. “Pedagogik madaniyatning nazariy asoslari”. Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2018.

3. Latipov N. “Ta‘lim sifatini oshirishda professor-o‘qituvchilarning roli”. T.: Oliy ta‘lim akademiyasi, 2021.

4. Muxamedov I. “Kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishning innovatsion usullari”. Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti, 2019.

5. Xolmuminov F. “Pedagogik etika va uning ta‘lim tizimidagi o‘rni”. Buxoro: Buxoro davlat universiteti, 2020.

Research Science and
Innovation House

